

"MADAME BUTTERFLY" MENUTÜKIKS?

"Eesti Aeg"
29. X 1991

"Butterfly" on "Estonia" ajaloo grimmikulukaim lavastus

Foto V. Salupuu

Giacomo Puccini ooperi "Madame Butterfly" esietendus 23. oktoobril "Estonias". Dirigent Vello Pähn. Lavastaja Neeme Kuningas. Kunstnikud Jaak Vaus ja Ivo Nikkolo. Pinkerton: Ivo Kuusk, Cho-cho-san: Solveig Raja, Suzuki: Urve Tauts, Sharpless: Tarmo Sild, Gorona: Villu Valdmaa.

Ei hakkagi ära arvama, kuidas sellele küsimusele vastaks mõni melomaan, tipphelilooja, –dirigent või –analüütik. Neile sadadele –tuhandetele, kes lõpuks otsustavad tüki triumfi või fiasko, on ooper esma-joones noobel viis õhtut veeta. Ja tegelikult peabki dirigendi, lavastaja ning laulja pingelise ühistöö eesmärk olema see, et publikul oleks huvitav õhtu. Kas seda võimalust pakkus ka estoonlaste uuslavastus? Heitkem pilk.

Neeme Kuningal, nagu vist enamikul meist, seostub Puccini "Butterfly" eelkõige Jaapaniga, ehkki jaapanlikkust on seal õigupoolest vaid pisut rohkem kui hispaanialikkust Mozarti "Don Giovanni". Seda väljendavad ainult ooperi süžee ja tegevuskoht. Muusika on pärit Wagneri ja Debussy šokist üle saanud sa- jandivahetuse Euroopast, võrtsiks mõned oriendilõhnalised viisikäänud või instrumentatsiooninipid. Estoonlaste lavakujundus järgib, tänu konsultant Agu Sisaskile, rangelt tegevuspaiga stiili. Kuid kas see ülipüüdlikkus ooperile kasuks tuleb, ei julge öelda. Ameerikalikkus, mis minu kujutluses seostub päevitunud, kiiskavvalges mereväeohvitseri mundrys jänkiga, kes on endaga kaasa toonud tükikese kodumaad, ei pääse lambikeste ja bambusrestide kõrval üldse mõjule. Ometi jääb ooperis (ja muide, ka ajaloo!) võitjaks just ameerikalikkus, korduvalt kõlav *The Star Spangled Banner*, mis aga laval lehvib ainult Butterfly öökapil. Kui

käsitleda –liku armastuslooma" süžeed üldinim- mainitul suuremat tähtsuseks ju eel- kõik, mis on vaatamänguliselt heab- tav ja veenev. Hr Kuninga pakutu aga kipub jääma staatiliseks, vahel lausa igavaks; seda ei suuda oluliselt elav- dada isegi lükanduste ja matikeste õiendamine või kupeldaja püüdlük ringisebimine. Pärast üsna hoogsat ja rahvarohket I vaatust on publikule raskeks katsumuseks liikumatu II vaat- tus, seda lõpetav pime lava ja vahe- ajata saabuv III vaatust.

Et eesti tänane muusikateater lavas- tuslikult ei hiilga, polnud mulle uudiseks. Aga kahe üllatuse osaliseks sain esietendusel sellegipoolest. Esiteks, on hakatud mõistma, et ooperile kui kunstiteosele tuleb origi- naalkeeles laulmine kasuks, ja usun, et see ei heiduta ka publikut. Teiseks tõestas meie praegune esitenor Ivo Kuusk, et võib vajaduse korral olla arvestatav *Heldentenor*. Pinkertoni partii esitas ta julgelt, kõrged noodid olid olemas. Minu komplimentid kuuluvad ka teada-tuntud Solveig Rajale Lätist, kuid tundus, et ta liht- salt polnud veel valmis primadon- narolliks, mida paratamatult eeldas lavastusliku toetuse nõrkus. Oma par- tiidega tulid toime Urve Tauts, Tarmo Sild ja Villu Valdmaa. Rääkimata kõrvaltegelastest ja koorist; ehkki viimane, võib-olla vähese kogemuse tõttu, mitte veel täielikult. Ka orkester mängis Vello Pähna juhatusel rahuldavalt.

"Madame Butterfly" ga" on "Es- tonia" saanud täiesti teatri võimetele vastava uuslavastuse, millel, hooli- mata mitte eriti sügavast kummar- dusest publiku poole, on eeldused ku- juneda menutükiks. Selle eest on kord- juba hoolitsenud maestro Puccini!

OLLE VELLERAND